

Člověk snadno uvěří, že tam nahoře ve „Ztraceném světě“ žijí prehistoričtí tvorové. My jsme uvěřili, že existuje členité podzemí Roraimy, které si Arthur Doyle před více než sto lety vysnil ve svém románu.

Související články

Speleologie v kvarcitových masivech

Marek Audy, Branislav Šmída
Historie speleologických výzkumů v kvarcitových jeskyních

Jeskyně Charles Brewer Expedice Chimantá 2004

Marek Audy
Objev nejmohutnější a nejrozsáhlejší kvarcitové jeskyně světa

Guayánská vysočina

Branislav Šmída, Marek Audy
Ztracený svět stolových hor - tepuy
Nejstarší pohoří světa

Sara, tak nazývají pemoni vějířovitý *Stegolepis guianensis*. Jeho mladé výhonky jsou jedlé a chutnají jako náš pórek. Jednou jsem připravil z této rostliny našim expedičním polívku. Nabyla podivné konzistence hustého tekutého škrobu. Podruhé jsme to již raději nezkoušeli.

Jeskyně krystalové oči (Cueva Ojos de Cristal)

Marek Audy

Hustý déšť hnaný studeným větrem bičuje černou pustinu za převisem, pod kterým se krčí malý speleologický basecamp. Guayanští bohové se dnes opět rozlobili a rozhodli se vyprázdnit své nádoby plné vody, nabrané kdesi v neproniknutelných amazonských pralesích. Prší vytrvale! V obrovském kotli pod hranou Roraimy vřou bílé mraky. Zanedlouho se převalí na vrcholové plató a vše se zahalí do husté neprůstupné mlhy, bránící dalšímu povrchovému průzkumu.

Hrstka na kůži promoklých jeskyňářů ze starého světa zalézá do nově objevené kvarcitové jeskyně, aby prozkoumala a zaměřila poslední metry v nepřijemných a nebezpečných polosifonech.

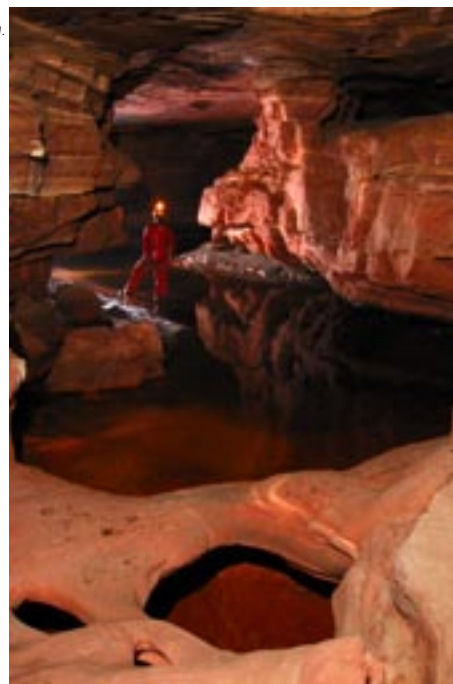

Když jsme našli tyhle černě zbarvené pokroucené stalaktity, domnívali jsme se, že vznikaly s přispěním nějakých mikroorganismů. Vzorky přivezené Tomášem Charvátlem o půl roku později však ukázaly, že se jedná výhradně o oxidy křemíků.

Nejmladší Lukáš si srdnatě lehá do 8°C teplé, červenohnědé vody a pokračuje desítky metrů plazením. Jeho nadšené volání: „Jde to dál!“ provází celou letošní expedici. Pomaleji za ním pečlivě odvíjí nit topofilu Braňo, hlavní měřič výpravy.

Zbytek skupiny se kdesi ztratil v miliardy let starém roraimském masivu. Možná fotografují podivné černé stalaktity, které jsme našli především v jedné z bočních chodeb naší jeskyně. Hmota ze které jsou krápníky vytvořeny je i fundovaným geologům záhadná. Snad laboratorní expertíza u nás v Evropě určí, jedná-li se o již známý nebo zcela nový minerál.

Koncový vodní labyrint nízkých chodeb se ukazuje stále komplikovanější. Přesto, že jeskyni průběžně zaměřujeme, z naší 5-ti členné skupiny není nikdo, kdo by stoprocentně poznal prozkoumaný podzemní systém celý. Po týdnu expediční práce jsme se do syta nabažili překrásných rozměrných chodeb v růžovém křemenci. Do nízkých zvodnělých puklin se teď nikomu moc nechce.

Zhruba 100 metrů za vchodem se dostáváme do nádherného freatického kanálu ve vadózním stadiu vývoje. Tady v čistém skalním dně se nalézají „krystalové oči“ - dvě půl metru hluboké jamky plné do leskla vyleštěných křišťálových valounů.

Venku se zatím začíná velmi rychle stmívat. Déšť na chvíli ustal a klid ruší jen vítr. V táboře je teď pánem nosál horský. Sympatická inteligentní medvídkovitá šelmička s dlouhým čumákem, připomínajícím chobot. Je to zvědavý všežravec a přišel ochutnat něco z českých a slovenských pamlsků.

Fotodokumentační skupina vylézá pozdě v noci. Vítr přehlušuje rachot benzinových vaříčů. Jako každou noc se vyjasňuje. Měsíc je dnes v úplňku. Svítí tak silně, že v mracích nad guayánskou savanou pozorujeme noční duhu.

Ve střední a jižní Americe je rozšířena zvláštní čeleď šelem medvídkovitých. Do této čeledi patří nosálové. Vyznačují se dlouhým, silně pohyblivým čenichem, který mohou otočit až o 45°. Jsou to velmi inteligentní všežravci. Nosáli jsou denní zvířata. Popsané jsou čtyři druhy nosálů, z nichž nejznámější je nosál bělohuby, nosál horský a nosál červený.

Druh, který jsme potkali na Roraimě je s největší pravděpodobností Nosál červený (*Nasua nasua*). Dorůstá do velikosti jednoho metru při hmotnosti okolo 4 kg. Nosáli na Roraimě žijí zcela samotářsky a urputně si střeží svá teritoria. Několikrát jsme byli svědky souboje dvou samců o hranici, která procházela přes důležitý zdroj potravy - náš tábor. Tato vlastnost je však nižinným exemplářům tohoto druhu cizí. Ti naopak žijí ve smečkách.

Chodba S Mosty je jednou z nejkrásnějších částí jeskyně Krystalové oči.

Po půlnoci se konečně vrací i měřičská dvojka. Radost z očí jí mží víc, než zkomírající světlo karbidů. Na naše otázky co našli, odpovídá Braňo hádankou: „Jedna jeskyně skončila, druhá se zvětšila.“ Krystalové oči se spojily s Mischel. Objevili jsme jednu z nejdelších horizontálních křemencových jeskyní světa!

Vchod do Mišel našel Lukáš hned druhý den po našem příchodu na Roraimu. Na konci slepého údolí, kilometr od vstupu do Krystalových očí, měl jako jediný štěstí, protáhl se škvírou mezi skalními bloky. Jeskyně měla po zaměření necelý kilometr. Další pokračování

Hotely jsou na Roraimě nazývány skalní převisy, pod kterými lze přenocovat a ukryt se před každodenním deštěm. Hotel Guacharo je nejkrásnějším kempem, jaký si duše trempa romantika vůbec může představit. Převis disponuje dostatkem krytého prostoru pro táborový život. Slunce sem svítí jen ráno a večer; horké polední je odstíněno převisem. Od pustého povrchu Roraimy je bivak oddělen pásem exotické zahrádky bonetií, bromélií, cykasů, thylandsií a dalších endemitů. Své jméno hotel dostal podle vzácných ptáků, hnízdících ve stěnách rozměrných jeskyní tropických částí Latinské Ameriky. Kdysi údajně obývali i velkou vstupní částí jeskyně, vedoucí z hotelu do nitra Roraimy, o čemž svědčí i pár hliněných hnízd, která jsme zde našli.

uzavíral nebezpečný a dlouhý zával. Z obrovských zaklíněných bloků dul silný a chladný průvan. Bylo jasné, že jeskyně musí jít dál. Další postup nám však z této strany připadal riskantní. Vždyť nepočítám-li brazilskou skupinu turistů, bloumající dnes kdesi na opačné straně tepuy, nejbližší civilizace je vzdálena 2 dny pěšky. Jakýkoliv i malý úraz by mohl být vážným problémem.

Ranní slunce prohřívající náš El Hotel (několik metrů hluboký převis) naznačuje, že by snad mohlo být dnes lepší počasí. „Hotelů“ je na Roraimě několik. Všechny jsou situovány nedaleko jediné výstupové cesty. Ten náš, El Hotel Guacharo je nejnynutější, největší a také nejkrásnější. Vešlo by se sem i deset stanů. Za deště stéká ze střechy převisu voda, která zavlažuje pestrou zahrádku endemických rostlin. Ta lahodí oku a odděluje domácí prostředí suchého tábora od černé pustiny deštné pouště, jak je někdy povrch tepuy nazýván.

Dřív než bivak provoní čerstvá káva setkáváme se svými slovenskými kamarády. Na rozdíl od nás sem necestovali přes, revoluci a hlavně benzínovou krizí zasažený Caracas, ale výlet si zpestřili návštěvou několika národních parků v Brazílii. Naplánované setkání klaplo téměř na minuty. Počasí, náš hlavní vůdce, velí - rychle na povrchovku, než začne zase pršet. Skáčeme přes tisíce kaluží, miliony modrých zrcátek, 10 kilometrů po délce stolové hory, k třem největším místním atrakcím.

Při objevu tohoto zvláštního tvaru sekundární křemité výplně jeskyně Krystalové oči neměl nikdo fotoaparát. Lukáš Vlček si proto bílošedé ježky nakreslil alespoň do svého zápisníku.

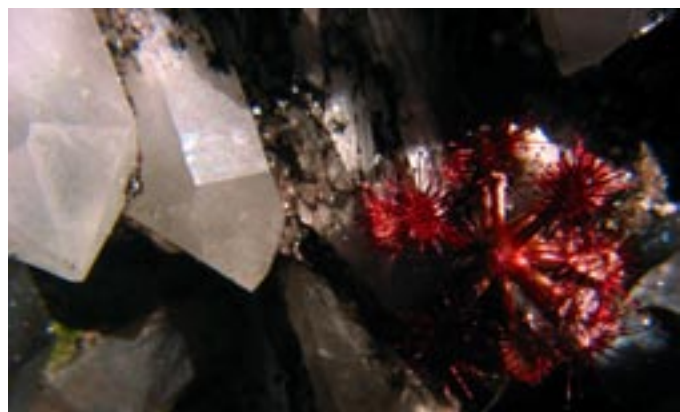
El Foso Tato „jáma“ je vzorovým krasovým ponorem. Na její dno lze dojít boční puklinovitou jeskyní, dlouhou několik desítek metrů. El Foso i přilehlou jeskyni objevil a poprvé popsal Charles Brewer Carías v roce 1978. Při vědecké expedici na Roraimu si z vrtníku všiml slepého údolí s propastí.

Krvavé jezero. Nejvzdálenější místo, které jsme dosáhli při objevu v roce 2002. Tady, na křižovatce několika velkých chodeb, jsme si se Zolem Ághem uvědomili, že nejde o obyčejnou „díru“, kterou proběhneme s čelovkou za hodinu.

První je El Foso - Jáma nebo spíš studna. Malý potůček na konci slepého údolí se propadá do 6 metrů hluboké propasti. Na dně je krásné čisté jezero, krvavě zbarvené vody. K jezeru na dně propasti lze dojít boční chodbou. Malebný krasový útvar jsme zběžně zdokumentovali.

Další zajímavost leží jen pár set metrů od El Fosa. Je to na bílo nalíčený hraniční kámen, tzv. Punto Triple. Roraima je pro Venezuelu jakýmsi „Třístoličnickem“. Ve velmi atraktivním prostředí věží skalního města se tu sbíhají hranice tří států: Venezuely, Brazílie a Guayany. Guayanské území na Roraimě však Venezuela neuznává a uvádí je jako Zónu reklamación. Další místo, které turisté nejvíce vyhledávají je bezesporu Údolí krystalů. Překrásné, až několik metrů veliké drúzy křišťálových

Drosera roraimae Guayanská obdoba naší rosnatky. Roste všude, kde je voda.

krystalů se táhnou v zhruba osmimetrovém pásu, v délce 50-ti metrů. Mezi nádhernými čistými krystaly rostou červené masožravé drosery, rostliny podobné našim šumavským rosnatkám. Údolí krystalů jsou na Roraimě dvě. Snadno dostupné jižní a zachovalejší vzdálené severní. Tato základní informace nám při prvním výletu na stolovku chyběla.

Hledali jsme tehdy údolí blízko El Hotelů, ale špatným směrem. Růžová sotva znatelná pěšina nás zavedla do zvláštního amfiteátru. Potůček mizel v mělkém jezírku, jehož břehy byly porostlé vějíři „sary“. Sara je taurepánský název pro endemickou rostlinu *Stegolepis guyanensis*. Její mladé výhonky jsou jedlé. Za syrova chutná podobně jako pórek. Na vrcholových platech stolových hor je velmi hojná.

V kosmicky vyhlížejícím zákoutí nám tehdy bleskla hlavou jediná myšlenka. Kam teče voda dál? Musí tam být jeskyně! Fyzikální jev trumfoval geologickou poučku, že v křemencích jeskyně nevznikají. Hradba obrovských skalních bloků a nízkých bonetů za jezírkem ukrývala černý nenápadný otvor. Vzpomínám si jak Zolo vytáhl z batohu dvě čelovky se slovy: „Ideme“.

Zprvu nízká chodba se stále zvětšovala, mýjeli jsme „stovky“ odboček. Baterky slábly. Někde před námi šuměl vodopád. V mohutném dómu s rudě zbarveným hlubokým jezerem jsme si uvědomili naši nicotnost a zároveň obrovský význam objevu. Oba jsme zkušený jeskyňáři a tuto vlastnost jsme dali najevo tím, že jsme se obrátili k východu. Cestou zpátky nalézáme v hladkém skalnatém dně dva vykrojené otvory, které vypadají jako oči. Zabořil jsem ruku až po loket do chladné červenavé vody a vytáhl hrst čistých, průhledných do leskla vyhlazených křišťálových kuliček.

Tak byly objeveny Krystalové oči, tehdy nejdelší horizontální jeskyně v křemencích na světě.

Účastníci expedice: Z. Ágh, M. Audy, M. Griflík, E. Kapucian, M. Majerčák, B. Šmída, L. Vlček

Roraimu pro svět první objevil r. 1838 Robert Schomburgk. Němec a geograf, vyslaný anglickým dvorem (Royal Geographical Society) Na vrcholové plató Roraimy se však podařilo vystoupit až v r. 1884 Sr. Everardu Im Thurn a Harry Perkinsovi. Jejich přednášky v Londýně inspirovaly spisovatele Artura Conana Doilla k napsání populárního románu Ztracený svět.

Takhle představil v roce 1838 anglický královský zeměměřič Robert Schomburgk Roraimu poprvé světu.